

E. O.

"A history of mechanical inventions", Abbott Payson Usher, Harvard 1954 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/1, 186

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Abbott Payson Usher, *A history of mechanical inventions*. Harvard University Press 1954, s. XII + 450.

Książka jest drugim skorygowanym i rozszerzonym wydaniem dzieła wybitnego amerykańskiego historyka gospodarczego (pierwsze wydanie ukazało się w 1929 r.).

Najistotniejszym uzupełnieniem, jakie pojawiło się w obecnym wydaniu, jest wprowadzenie na wstępie dzieła czterech nowych rozdziałów, w których autor opierając się o psychologię postaci rozwija zasady teorii wynalazku oraz omawia ogólne związki pomiędzy postępem technicznym a rozwojem gospodarczym i postępem nauki.

Układ właściwej historycznej części książki nie jest zbyt konsekwentny. Po rozdziale poświęconym rozwojowi nauk mechanicznych aż do czasów Newtona i Huygensa następuje rozdział o wyposażeniu mechanicznym świata antycznego, a potem dwa rozdziały zajmujące się rozwojem młynów wodnych i wiatraków oraz zegarów wodnych i mechanicznych do roku 1500. Osobny rozdział poświęca autor Leonardo da Vinci, w następnym zaś omawia historię wynalazku druku. Później cofa się autor do początków naszej ery, by omówić całość rozwoju narzędzi i maszyn włókienniczych aż do roku 1800. Następne trzy rozdziały omawiają rozwój w wiekach XVI—XVIII i częściowo w pierwszej połowie wieku XIX narzędzi precyzyjnych, produkcji i zastosowania energii oraz maszyn roboczych. Ostatni wreszcie rozdział poświęcony jest produkcji i dystrybucji energii po roku 1832.

Książka zaopatrzona jest w bogatą bibliografię, w której uderza całkowicie brak dzieł należących do nauki krajów słowiańskich.

E. O.

M. B. Wilnickij, *K istorii razwitija predstavlenij o prostranstwie i wriemieni w klassiczeskoj fizike*. Izdatielstwo Akademii Nauk Ukrainskoj SSR, Kijew 1955, s. 236.

Wydana w ramach prac Instytutu Filozofii Ukrainkiej Akademii Nauk książka Wilnickiego stawia sobie zadanie przedstawienia walki materializmu i idealizmu w klasycznej fizyce w zakresie pojęć czasu i przestrzeni. Po krótkim przeglądzie przednewtonowskiego ujmowania pojęć czasu i przestrzeni autor zatrzymuje się dłużej nad poglądami Newtona.

Obszerny, zajmujący połowę książki rozdział omawia wkład uczonych rosyjskich, a więc Łomonosowa, Osipowskiego, Łobaczewskiego i Umowa, w rozwój materialistycznego pojmowania czasu i przestrzeni. Szczególnie silnie uwypukla autor dorobek Łobaczewskiego. Zamyka książkę przegląd rozwoju pojęcia pola od Faradaya do Einsteina.

E. O.